T. C.
MAARİF VEKİLLİĞİ
TEBLİĞLER DERGİSİ

Her hafta Pazartesi günleri neşrolunur.

Neşriyat Müdürlüğünce çıkarılır. Tek tek satılmaz. Alâkadar makam ve müesseselere dağıtılır. Yıllığı kırk kuruş mukabilinde abonelerine gönderilir.

13 Şubat 1939
PAZARTESİ

Sayı : 5
İkinci basılış

KANUNLAR:

Devlet kitapları mütedavil sermayesi hakkındaki 2133 sayılı kanunun bazı maddelerini değiştiren kanun

Kanun No: 3577 — *Kabul tarihi: 26/1/1939*
Neşri tarihi : 7/2/1939

Madde 1 — Devlet kitapları mütedavil sermayesi hakkındaki 1 Nisan 1933 tarih ve 2133 sayılı kanunun 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Devlet kitapları mütedavil sermayesi ile basılacak kitapların fiatları, her nevi masrafları idhal edilmek üzere tesbit edilecek maliyetlerine % 35 ilâvesile tayin olunur. Bu suretle satışa çıkarılan kitapların fiatlarından % 25 e kadar iskonto yapılır. Maarif Vekilliği bu kitapların yayılmasını ve satılmasını kolaylaştırmak için her türlü ücret ve masrafı bu iskontolardan karşılanmak üzere icabı halinde ve lüzum göreceği yerlerde kitap depoları ve satış mağazaları açmağa mezundur.

Madde 2 — Devlet kitapları mütedavil sermayesi hakkındaki 1 Nisan 1933 tarih ve 2133 sayılı kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yalnız Maarif Vekilliğince bastırılacak okul kitapları masraflarına karşılık olmak üezere Devlet kitapları mütedavil sermayesi nam ve hesabına Hazinenin kefaleti ile milli bankalardan azamî 500 000 liraya kadar carî hesaplar açtırmak için Maliye Vekilliğine mezuniyet verilmiştir.

Bu mezuniyet 1945 malî yılı sonuna kadar muteberdir.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Maarif Vekilleri memurdur.

30/1/1939

TAMİMLER:

İLK ÖĞRETİM GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ — *6/2/1939*
Sayı : 1041

36.

ÖZET :
Köy Kanununun talebelere belletirilme şekli h.

Bazı Kültür Direktörlüklerince köy okullarında Köy Kanununun ne şekilde belletileceği sorulmaktadır.

Üç sınıflı köy okullarının üçüncü sınıflarında, haftada iki saat olarak okutulmakta olan Yurtbilgisi dersi müfredatının Köy Kanunu hükümlerile gayet sıkı bir münasebeti bulunduğundan bu dersin müfredatını teşkil eden bahislerin okutulduğu sırada Köy Kanununun bu bahislerle alâkadar maddelerinin talebeye ayrıca izahı suretile bu kanun hükümlerinin belletilmesi uygun görülmüştür. Gereğinin yapılmasını dilerim.

H. T. — Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

İLK ÖĞRETİM GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ — *6/2/1939*
Sayı : 1042

37.

ÖZET :
İlkokul coğrafya kitapları h.

İlkokulların dördüncü ve beşinci sınıflarına mahsus yeni coğrafya kitapları müsabakaya konulmak üzeredir. Bu gün ilkokulların dördüncü sınıflarında okutulmakta bulunan «Yeni Resimli Türkiye Coğrafyası» adlı kitabın 20 nci sahifesindeki haritada Karadenizin kuzeyinde gösterilen «Lâzistan Dağları» ve 9 uncu sahifede Çanakkale Boğazı için yapılan haritada «Bolayır» kasabasının, Gelibolu Yarımadasının batısında gösterilmiş olması gibi tesadüf olunacak hataların öğretmenlerimiz tarafından tashihini dilerim.

H. T. — Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

MİLLÎ SEFERBERLİK DİREKTÖRLÜĞÜ 7/2/1939
Sayı : 80/103

ÖZET :
Kızların askerliğe hazırlık ders saatleri h.

38.

Genelkurmay Başkanlığının ders programlarına aid olan 5 I. Teşrin 1938 tarih ve 35819 sayılı tamiminin yanlış anlaşılarak kızların da erkekler gibi haftada iki saat ders görecekleri manasının çıkarılmış olduğu bazı okullardan alınan yazılardan anlaşılmıştır.

Kız talebelerin askerlik derslerinin haftada iki saat okutulacağına dair ne Vekilliğimiz tarafından ve ne de Genelkurmay Başkanlığından bir tebligat yapılmamıştır. Kız talebelerin haftada bir saat üzerinden ders görmelerine devam edilmesini ve askerî makamlardan bu yolda yapılacak müracaatlara bu tamime göre cevab verilmesini alâkadar okul Direktörlerinden rica ederim.

K. Y. Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

Suret

T. C.
BAŞVEKÂLET
YAZI İŞLERİ DAİRESİ
MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 6/509

Maarif Vekilliğine

Büyük Millet Meclisince 3 Nisan 1939 da toplanmak üzere intihabının yenilenmesine karar verilmiş bulunduğundan yeni intihabın bu müddet zarfında bitirilebilmesi için bütün memurların yardım etmeleri lâzım gelmektedir. Adlî ve askerî memurlardan gayrılarının intihap işlerine yardımda bulundurulmalarının tamimen hemen tebliğ buyurulmasını rica ederim.

Adliye ve Millî Müdafaadan maada Vekilliklere yazılmıştır.

B. Kutay Başvekil
Dr. R. Saydam

YAYIN DİREKTÖRLÜĞÜ 11/2/1939
Sayı : 81/987

ÖZET :
Memurların intihab işlerinde yardımcı olmaları h.

39.

Türkiye Büyük Millet Meclisince intihabın yenilenmesine karar verilmiş bulunması dolayısile memurların yardım etmeleri hakkında Yüksek Başvekilliğin genelgesi yukarıya aynen çıkarılmıştır.

Gereğinin yapılmasını ve esasen bütün öğretmenlerle diğer memur arkadaşlarımın kendilerine düşen yardımları esirgemiyecekleri hususundaki emniyetimizin ilgililere bildirilmesini önemle rica ederim.

F. U. Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

YAYIN DİREKTÖRLÜĞÜ 11/2/1939
Sayı: 83/988

ÖZET :
Oluş mecmuası h.

40.

Ankarada Vekillik Müfettişlerinden Halil Vedat Fıratlı ile Gazi Terbiye Enstitüsü Edebiyat Öğretmeni Mustafa Nihat Özün tarafından çıkarılmakta olan haftalık «Oluş» mecmuası, Öğretmenlerle bütün Orta ve Yüksek tahsil talebesi için faydalı görülmüştür.

Beher sayısı 10 ve yıllık abonesi 500 kuruştur.

İlgililere bildirilmesini rica ederim.

F. U. Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

ŞARTNAMELER:

1939-1940, 1940-1941, 1941-1942 ders yıllarında ilkokullarında okutulmak üzere yazdırılacak tarih kitapları şartnamesi

İlkokulların 4 üncü ve 5 inci sınıflarında okutulmak üzere Tarih dersleri için birer ders kitabı yazılacaktır. Bu kitaplarda aşağıdaki vasıfların bulunması lâzımdır :

1 — Kitaplar yazılırken ilkokulların tarih dersleri için programda tesbit edilmiş olan ve suretleri bu şartnamenin sonuna ilâve edilen hedeflerle direktifler [*] ve tarih müfredat programı gözönünde bulundurulacaktır.

2 — Kitaplar her üniteyi teşkil eden bahisler, biribirlerine sıkı bir surette bağlı olarak tertip edilecek ve bu bahislerin izahında tedrice riayet olunacaktır.

3 — Kitapta her bahis, çocukların fikrî seviyesine uygun bir surette yazılacak ve tarihî vak'alar çocukları ilgilendirecek canlı ve vazıh bir ifade ile anlatılacaktır.

4 — Bir vak'anın veya bir devrin izahında çocukların kolayca kavrıyabilecekleri müşahhas meselelerden istifade olunacak ve canlı mukayeselere ehemmiyet verilecektir.

5 — Kitapta fazla isim, fazla tarih ve fazla teferrüat bulundurulmıyacak, en mühim isimlerle tarihlere ve tarihin seyrinde büyük rolü olan ve çocukların kavramasına da imkân bulunan vak'alara yer verilecektir.

6 — Tarihi mevzuların mümkün olduğu kadar talebenin coğrafya bilgilerile müvazi olarak ileriletilmesine çalışılmalıdır.

7 — Her bahsin sonuna o bahsin mühim noktalarını talebenin kavrayıp kavramadıklarını anlamak üzere sorular ilâve olunacaktır.

8 — Kitapların sonunda kitabın ihtiva ettiği bahisler için umumî bir fihristle resim ve haritaların fihristleri bulunacaktır.

9 — Kitaplara konulan resimler alâkadar oldukları bahisleri izaha yarıyacak surette açık, canlı ve tetkik edilen mevzuun en karakteristik taraflarını belirten bir mahiyette olacaktır. Resimlerin altına ayrıca talebenin bilgisini genişletecek ve kuvvetlendirecek izahat ilâve edilecektir.

Fotoğrafla alınmış olan resimlerin de maksada en uygun olanlarından seçilmeleri ve tercihan yurdumuzdaki tarih ve sanat kıymeti olan eşya ve eserlerden bulunmaları şarttır.

[*] İlkokul müfredat programı (Sf. 77-91)

10 — Kitabın lüzum görülen bahislerine çocuklar için kolay anlaşılır şematik ve basit haritalar konulacaktır. Bu haritalarla metinler arasında her bakımdan tam bir uygunluk bulunması şarttır.

11 — Kitapta geçen bütün yer ve şahıs adlarının kitabın her yerinde aynı imlâ ile aynı şekilde yazılması temin edilecektir.

12 — Talebe tarafından muhakkak bellenmesi lâzım gelen tarih, şahıs ve yer adlarının altları kırmızı kalemle çizilecektir.

13 — Kitapların içinde öğretmenlere aid tavsiye ve ihtarlar bulunmıyacaktır.

14 — Noktalama işaretlerinin ve majüskül ve miniskül harflerin mutlaka ve yerli yerinde kullanılmasına itina edilecektir.

15 — Dördüncü sınıf kitabı 68×100 1/16 kıt'asında kâğıda basıldığı (yani sahife büyüklüğü 23×16.5 sm.) takdirde 6 formadan aşağı ve 7 formadan fazla tutmıyacak (96-112 sf.) bir hacimde olacaktır.

16 — Beşinci sınıf kitabı 68×100 1/16 kıt'asında kâğıda basıldığı (yani sahife büyüklüğü 23×16.5 sm.) takdirde 7 formadan şağı ve 8 formadan fazla tutmıyacak (112-128 sf.) bir hacimde [*] olacaktır.

17 — Kitapları yazanlar isim ve adreslerini yalnız kapak sahifesi üzerine yazmakla iktifa edecekeler, metin sahifeleri üzerinde herhangi bir şekilde hüviyetlerini tanıtmağa imkân veren bir işaret bulundurmıyacaklardır.

Dördüncü sınıf

1 — İlk insanların yaşayışları ve tarihten önce geçirdikleri devreler:

a) Mağara devri
b) Çobanlık devri
c) Ziraat devri
d) Maden devri

2 — Türk ırkının anayurdu

Türk ırkının tarihten önceki medeniyet safhalarında diğer insanlara rehberliği.

NOT:

Bu bahislerde tarihten önceki hayat izah edilirken çocuk seviyesine uygun misaller ve mukayeselerden tarihî resim ve tablolardan istifade olunacaktır.

3 — Türkler medeniyeti nasıl dünyaya yaydılar?

a) Türklerin Orta Asya'da hayatları ve medeniyetleri.

b) Göçler: sebepleri, tesirleri (kısaca izah edilecektir).

4 — Anadoluda ve komşu memleketlerde Selçuk Türklerinin yerleşmesine kadar geçen tarihî devirlerde kurulmuş olan medeniyetlere kısa bir bakış. (başlıca Sumer, Eti, Ege, Mısır, Yunan medeniyetlerine yer verilecektir. Bu bahisler gösterilirken memleketimizde bu medeniyetlere aid mevcud eserlere talebnin dikkati celbedilecektir.)

5 — Göçlrden sonra İslâmlığın yayılışına kadar Asya'da Türk medeniyeti hakkında mücmel bir fikir.

Beşinci sınıf

1 — İslâmlığın Orta Asya Türkleri arasında yayılışı.

2 — İslâm Türk devletlerinin meydana getirdikleri medeniyetler hakkında mücmel bir fikir. İslâm âleminde Türklerin üstünlüğü ve hizmetleri.

3 — Büyük Selçuk Türk İmparatorluğu devrinde Türk medeniyeti. Halçı seferleri, bu seferler münasebetile şark ve garp âleminin medeniyet durumu bakımından kısa mukayesesi. Haçlı seferlerinin şarkta ve garpta tesirleri.

4 — Anadolu Türk Selçuk medeniyeti.

5 — Osmanlı Türk medeniyeti. Osmanlı Türk devrinde yükselme ve gerileme. Kısaca gerilemenin sebepleri.

6 — Osmanlı devrinde XVIII inci asır sonlarında başlıyan yenileşme hareketleri, neticeleri.

7 — Osmanlı İmparatorluğunun inkırazı ve sebepleri.

8 — Mondros mütarekesi. Mütarekeden sonra Türkiyenin vaziyeti.

[*] Buna resimler, haritalar, cetveller, fihrist vesaire dahildir.

9 — Atatürk. Türkiye devletinin kuruluşu ve İstiklâl Savaşı.

10 — İsmet İnönü ve Lozan.

11 — Cümhuriyetin kuruluşu.

12 — Türk inkilâbının muhtelif cepheleri ve İmparatorluk devçrindeki vaziyetlerle mukayeseleri. (Hilâfetin lâğvı, din ile dünya işlerinin ayrılması, batıl akide kaynaklarının kaldırılması, Türk ailesinin kuvvetlendirilmesi. Türk kadınına temin edilen haklar, medenî kıyafetin kabulü. Türk harflerinin kabulü, İmparatorluk devrinde halkı ve bilhassa köylü ve çiftçiyi ezen amillerin izalesi, iktısadî kalkınma, demiryollar ve nafıa işleri, fabrikalar, bankalar, okullar gibi ilerleme ve yükselme safhaları hakkında bilgiler.)

NOT: Bu bahisler izah edilirken ilkokul çocuğunun kavrıyabileceği misaller alınacak ve mukayyeseler yapılacaktır.

1940-1941, 1941-1942, 1942-1943 ders yıllarında İlkokullarda okutulmak üzere yazdırılacak okuma kitapları şartnamesi

Beş sınıflık ilkokulların her sınıfı için birer okuma kitabı yazılacaktır. Bu kitaplarda aşağıdaki vasıfların bulunması lâzımdır:

1 — Kitaplar yazılırken ilokulların okuma dersleri için programda tesbit edilmiş olan ve suretleri bu şartnamenin sonuna ilâve edilen hedefler ve direktifler [*] gözönünde bulundurulacaktır.

2 — Okuma kitaplarında bulunacak yazıların mümkün olduğu kadar mütenevvi olmasına dikkat edilecektir. Kıraat kitaplarında bulunması uygun görülen mevzuların başlıçaları şunlardır:

a) Çocuk ve aile hayatına ait parçalar
b) Masallar
c) Meraklı sergüzeştler
d) Seyahatler
e) Havvanlara, nebatlara ve tabiat hadiselerine ait meraklı yazılar
f) Memleketimizin içtimaî hayatına ve tabiî güzelliklerine ait tasvirler
g) Muhtelif keşif ve ihtiralara ait meraklı yazılar
h) Çocuklarda alâka uyandıracak fennî yazılar
i) Muasır Türk Edebiyatında çocuklar için veya çocuk seviyesinde yazılmış güzel parçalar
j) İstiklâl Savaşına ve Türk İnkılâbına dair canlı menkıbeler
k) Türk Tarihine ait meraklı bahisler
l) Çocuklarda aile, yurt ve milliyet aşkını uyandıracak yazılar
m) Türk ve yabancı büyük adamların hayatları hakkında parçalar
n) Muhtelif sahalarda çalışmış ve başarılar göstermiş şahsiyetlerin hayatı ve meslekleri hakkında yazılar
o) Fedakârlık ve kahramanlık menkıbeleri (çocuklar arasında fedakârlık ve kahramanlık gösterenlerin menkıbelerine de yer verilecektir)
p) Türk büyüklerinin çocukluk ve gençlik hayatlarını, işlerinde ve mesleklerinde muvaffak olmak için takip ettikleri çalışma yollarını anlatır yazılar
t) Denizcilik hayatına ait tasvirler ve menkıbeler
s) Çocuklarda havacılığa karşı sevgi ve hava kahramanlarına saygı hisleri uyandıran yazılar
r) Umumiyetle askerliği sevdirecek, askerlik vazifesinin ehemmiyetini kavratacak ve memleketin kara, deniz ve hava kuvvetlerine karşı saygı uyandıracak yazılar
u) Millî sancağa hürmet ve bağlılık hislerini aşılayacak parçalar,

[*] İlkokul müfredat programı. (Sf. 44-55)

v) Avcılığa ve umumiyetle spor hayatına ve spor hareketlerine dair yazılar ve menkıbeler,

y) Çocuklara fazileti, karakteri ve güzel huyları sevdirecek yazılar,

z) Millî menfaati her menfaatin üstünde tutmağı telkin edecek yazılar.

3 — Okuma kitaplarına konulmak üzere yazılacak veya seçilecek parçaların sınıflara taksiminde mevzu ve ifade itibarile tedrice fevkalâde riayet olunacak ve talebenin hayat, fen, tarih, coğrafya ve yurt bilgileri, umumî bilgi seviyeleri gözönünde bulundurulacaktır.

4 — Okuma parçalarında yetişimş adamlara mahsus bir takım kanaat ve malûmatı olduğu gibi çocukların zihinlerine doldurmaktan ziyade her yazının çocuk kafasına uygun bir halde olmasına ve çocukların merakını, alâkasını celbedecek cazip bir üslûpta yazılmasına itina olunacaktır.

5 — Okuma kitaplarının ifadesi sade ve kolay anlaşılır olacak, okutulacakları sınıflar talebesinin bilgi ve fikir seviyesine uygun bulunacak ve çocukların kavrıyamıyacakları mefhum ve fikirleri ihtiva etmiyecektir.

6 — Okuma kitaplarına konulan bütün parçaların doğru ve güzel ifade ile yazılmış olmasına son derece itina edilecektir.

7 — Okuma kitaplarına konulan manzum parçalarda da yalnız ifade sadeliği değil, güzelliği ve edebî kıymet de dikkate alınacaktır.

8 — Okuma kitaplarına konulacak parçaların çocuklar üzerinde vapacağı ahlâkî tesirler daima gözönünde tutulacak ve ahlâk sahasında Türk çocuğunun yalnız fenalık etmekten sakınan bir adam değil, iyilik etmeğe can atan ve ailesine, meslekine ve milletine müsmir hizmetlerde bulunmağı kendine ülkü edinen müteşebbis ve fedakâr bir şahsiyet olarak yetişmesi için telkinler yapacak parçalar bulundurulacaktır.

9 — Parçalarda tasvir edilen tipleri tehzil edecek lâkaplar kullanmaktan, nezih olmıyan mükâleme ve hitaplardan sakınılacaktır.

10 — Kitaplarda çocuklara ahlâkî esaslar telkin olunurken istikbale matuf temenniler yerine onların bu günkü hayatlarında tatbik edecekleri prensiplere önem verilecek; kendileri, aileleri, arkadaşları, milletleri ve vatanları için bugün yapabilecekleri şeylerden bahsedilecek ve örnekler verilecektir.

11 — Okuma kitaplarına konulan parçaların, bilhassa yukarı sınıflarda, çocuklarda kendi kendilerine mütalea zevkını arttırmak için uzunca olması lâzımdır.

12 — Kitaplara konulacak resimler çocuğun zevk ve alâkasını tahrik edecek, onların ruhlarını okşıyacak bedii bir kıymeti haiz olmalı, canlı ve hareketli, Türk muhitine ve hayat şartlarına uygun bulunmalıdır.

13 — Okuma kitaplarının imlâsında tam bir ittirat temin edilecektir.

14 — Okuma parçalarından her birisinin sonuna a) bu parçanın esaslı fikirlerinin talebe tarafından kavranılıp kavranılmadığını anlamak için sorular; b) parçanın mühim noktaları üzerinde talebyi düşünmeğe ve noktalar hakkında düşüncelerini ve duygularını ifade etmeğe sevkedecek sorular konulacaktır.

15 — Okuma parçalarından her birinin sonuna o parçada geçen kelimelerden talebe tarafından manaları bilinmiyenlerinden birkaçının manası talebenin anlıyacağı şekilde izah edilecektir. Her parçada bu gibi kelimelerin sayısı nihayet üçü, dördü geçmiyecektir.

16 — Bazı parçaların sonuna talebeye yazdırılmak üzere o parça ile alâkalı tahrir mevzuları konulacaktır.

17 — Noktalama işaretlerinin, majüskül ve miniskül harflerin mutlaka ve yerli yerinde kullanılmasına itina edilecektir.

18 — Birinci sınıf kitabı 68×100 1/16 kıt'asında kâğıda basıldığı (yani sahife büyüklüğü 23×16.5 sm.) takdirde 4 formadan aşağı ve 5 formadan fazla tutmıyacak (64-80 sf.) bir hacimde olacaktır.

19 — İkinci sınıf kitabı 68×100 1/16 kıt'asında kâğıda basıldığı (yani sahife büyüklüğü 23×16.5 sm) takdirde 5 formadan aşağı ve 6 formadan fazla tutmıyacak (80-96 sf.) bir hacimde olacaktır.

20 — Üçüncü sınıf kitabı 68×100 1/16 kıt'asında kâğıda basıldığı (yani sahife büyüklüğü 23×16.5 sm) takdirde 6 formadan aşağı ve 7 formadan fazla tutmıyacak (96-112 sf.) bir hacimde olacaktır.

21 — Dördüncü sınıf kitabı 68×100 1/16 kıt'asında kâğıda basıldığı (yani sahife büyüklüğü 23×16.5 sm) takdirde 7 formadan aşağı ve 8 formadan fazla tutmıyacak (112-128 sf.) bir hacminde olacaktır.

22 — Beşinci sınıf kitabı 69×100 1/16 kıt'asında kâğıda basıldığı (yani sahife büyüklüğü 23×16.5 sm) takdirde 8 formadan aşağı ve 10 formadan fazla tutmıyacak (128-160 sf.) bir hacminde olacaktır.

23 — Kitapları yazanlar isim ve adreslerini yalnız kapak sahifesi üzerine yazmakla iktifa edecekler, metin sahifeleri üzerinde her hangi bir şekilde hüviyetlerini tanıtmağa imkân veren bir işaret bulundurmıyacaklardır.

Bu dergideki tamimler tarafımızdan okunmuştur.

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15
16	17	18	19	20
21	22	23	24	25
26	27	28	29	30
31	32	33	34	35
36	37	38	39	40

Devlet Matbaası